

лодої людини як самодостатньої особистості, її підготовки до життя у глобальному інноваційному суспільстві, де мають місце як позитивні, так і негативні інформаційні впливи. Участь у цих процесах інформаційно-ресурсної бази бібліотечних установ та культурно-комунікаційних центрів, на переконання О. Б. Виноградової, є незамінною.

У доповіді наук. співробітника ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського **О. В. Кривоносової** йшлося про розвиток корпоративної культури сучасних бібліотек. Доповідачка обгрунтувала визначальний вплив цього чинника на успішну діяльність наукової бібліотеки, розкрила сутність поняття, рівні та компоненти корпоративної культури бібліотеки, запропонувала конкретні шляхи і механізми її формування в бібліотеках нашої країни.

Про історію конструювання пам'яті у бібліотечному середовищі (XIX – XXI ст.) йшлося у доповіді бібліографа ХДНБ імені В. Г. Короленка **С. К. Бондаренка**. Він зазначив, що бібліотека-сховище є метафорою пам'яті, а конструювання пам'яті виконує завдання консолідації бібліотечної спільноти. Сконструювана при здійсненні меморіального завдання пам'ять бібліотеки є однією з головних форм бібліотечної комунікації.

Посиленню інформаційно-комунікаційної діяльності НБУВ (в аспекті її публічного позиціонування) як сучасної науководослідної установи, головного бібліотечно-інформаційного та культурно-освітнього центру держави значною мірою сприяє добре налагоджена робота прес-служби. Саме про засади її організації та головні завдання у сучасних умовах йшлося у доповіді мол. наук. співробітника НБУВ **В. П. Здановської**. На важливості діяльності прес-служби для комунікаційно-іміджевої політики наукової бібліотеки наголошувала у своєму виступі і наук. співробітник НБУВ **Л. А. Поперечна**. Вона проаналізувала результати експериментального дослідження доцільності та ефективності презентування наукової бібліотеки (на прикладі НБУВ) у соціальних мережах Інтернету. Доповідачка констатувала, що представництво НБУВ в соціальних медіа на сьогодні є дієвим інструментом маркетингових комунікацій, важливим мережевим каналом для поширення іміджевої інформації, засобом ефективної взаємодії з потенційними споживачами ресурсів та послуг. Водночас, його використання може бути ефективним лише у разі застосування механізмів стратегічного менеджменту, системно пов'язаних і креативних тактичних рішень.

Учасники секційного засідання заслухали низку доповідей і повідомлень з упровадження науково-методичних розробок у різні сфери бібліотечно-інформаційної діяльності. Зокрема, у виступі гол. бібліотекаря НПБУ, канд. іст. наук **О. М. Збанацької** йшлося про досвід формування електронних версій

архівних путівників як джерела для уточнення та поповнення інформаційно-пошукового тезауруса Національної парламентської бібліотеки України. Про організацію електронних книжкових виставок у контексті інформаційно-комунікаційної діяльності наукової бібліотеки доповідала мол. наук. співробітник НБУВ **Л. О. Туровська**. Вона зазначила, що інформаційні ресурси електронних бібліотечних книжкових виставок (ЕБКВ) є відпрацьованою структурою організації доступу до інформаційних джерел. Саме через організацію електронних виставок реалізуються послуги з надання бібліотечними фахівцями структурованої, семантично опрацьованої інформації. Наголошувалось також на необхідності створення при бібліотечних установах спеціальних інформаційних виставкових служб, функціонування яких стимулюватиме більш оперативне обслуговування запитів сфери науки, виробництва та управління з використанням електронних технологій.

Зав. відділу НБУ **О. В. Михайлова** ознайомила присутніх з результатами моніторингу історії населених пунктів регіону в електронних каталогах та краєзнавчих базах ОУНБ, а також презентувала основні аналітичні матеріали з цього дослідження.

Інформативністю вирізнялася доповідь «Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек (за матеріалами зарубіжних фахових видань)» старш. наук. співробітника НБУВ **Л. М. Дем'янюк**. Доповідачка охарактеризувала основні напрями інформаційно-комунікаційної діяльності зарубіжних наукових бібліотек та бібліотечно-інформаційних центрів, висвітлені у провідних зарубіжних періодичних виданнях.

Учасники секційного засідання взяли активну участь в обговоренні проекту Рекомендацій Міжнародної наукової конференції. Було внесено низку пропозицій до підсумкового документа, зокрема щодо розроблення модельних стандартів наукової бібліотеки, а також системи національних стандартів з урахуванням міжнародної практики стандартизації бібліотечно-інформаційної діяльності (у т.ч. упровадження RDA, FRAD, FRBR, FR SAR тощо), передбачивши державне фінансування на їх переклад і адаптування до вітчизняних умов. Учасники зібрання висловили побажання активізувати співпрацю між освітніми, науковими та інформаційними інститутами, максимально використовуючи інтеграційні можливості для розбудови цілісного науково-освітньо-інформаційного комплексу України.

Ольга Василенко,

канд. іст. наук,

директор Інституту бібліотекознавства НБУВ

Людмила Дем'янюк,

канд. іст. наук, старш. наук. співробітник НБУВ

Книгознавчі дослідження бібліотечних фондів та їх введення у науково-інформаційний простір

У роботі секції «Книгознавчі дослідження бібліотечних фондів та їх введення у науково-інформаційний простір» взяли участь понад 50 фахівців у галузі книгознавства, історії книги і бібліотечної справи, мистецтвознавства, музикознавства, спеціалісти з оцифрування унікальних пам'яток культури з різних установ України, а саме, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), Інституту проблем реєстрації інформації, Бібліотеки ім. акад. М. О. Лавровського Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя (Музей рідкісної книги), Херсонської обласної універсальної нау-

кової бібліотеки ім. О. Гончара, Української академії друкарства, Національної історичної бібліотеки України, Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут», Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського, Національної бібліотеки України для дітей, Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ін.

Усі виступи на засіданні секції можна умовно поділити на кілька блоків, що відповідають напрямкам книгознавчих досліджень ретроспективних фондів.

Особливо різноплановістю вирізнялися доповіді співробітників Інституту книгознавства НБУВ. Зав. відділу НБУВ, канд. мистецтвознавства **Г. М. Юхимець** презентував друкований каталог мідних гравірувальних дощок українських друкарень XVII–XIX ст. з фондів НБУВ, який не має аналогів у світі. На жаль, це було єдине нове видання за тематикою секції, але таку практику ознайомлення спеціалістів з новими виданнями варто продовжувати на майбутніх засіданнях.

Директор Інституту книгознавства НБУВ, д-р іст. наук, професор **Г. І. Ковальчук** ознайомила присутніх з новим науковим корпоративним проектом щодо реєстрації примірників книжкових пам'яток, запропонованим НБУВ і представленим на порталі установи (К. В. Лобузін). На першому етапі цієї колосальної і перспективної роботи передбачено провести спільно облік примірників прижиттєвих та посмертних видань Т. Г. Шевченка (до 1923 р., відповідно до проекту «Україномовна книга»). На час роботи конференції на порталі НБУВ зареєструвалися як учасники цього проекту і ввели інформацію про свої примірники (крім НБУВ) Національна історична бібліотека, Наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Каразіна, Музей рідкісної книги Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя.

Підвищений інтерес у присутніх викликала доповідь-презентація заст. директора Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, члена-кореспондента НАН України **А. А. Крючина** «Збереження записів українського музичного фольклору шляхом оцифрування фонографічної колекції Осипа Роздольського». Доповідач ознайомив аудиторію з результатами досліджень, проведених при грантовій підтримці Державного фонду фундаментальних досліджень. Вони були присвячені збереженню записів українського музичного фольклору на циліндричних носіях, що потребують особливих умов зберігання. Про специфіку роботи з музичними фондами йшлося у виступах зав. відділу НБУВ **Л. В. Івченко** («Книгознавство і дослідження музичних пам'яток»), мол. наук. співробітника НБУВ **О. А. Цибульської** («Колекція раритетних грамплатівок з фондів НБУВ: особливості каталогізації»).

Окрему тематичну групу становили доповіді, присвячені дослідженню історичних колекцій. Директор Бібліотеки ім. акад. М. О. Лавровського Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя, завідувач Музею рідкісної книги **О. С. Морозов** розповів про зібрання М. М. та І. М. Михайловських у Ніжині. В Музеї рідкісної книги виявлено невелику (61 одиниця зберігання), але унікальну колекцію кирилических стародруків та видань громадянського друку, яка раніше належала

вихованцю духовної семінарії, палкому шанувальнику старовини, колекціонеру М. М. Михайловському.

Зав. відділу Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гончара **О. Г. Сак** ознайомила присутніх з книжковими та рукописними колекціями, які сформували рідкісний і цінний фонд Херсонської ОУНБ. У доповіді йшлося про започаткування як самої бібліотеки, так і її фонду. Було охарактеризовано сучасні колекції: особові зібрання – херсонського журналіста Д. І. Файнштейна, колекціонера М. А. Смелянова, композитора С. В. Юферова; сімейний архів Гошкевичів та ін.

Старш. наук. співробітник Центру українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка **С. Р. Кагамлик** присвятила свою доповідь бібліотекам українських православних ієрархів ранньомодерного періоду: Феофана Прокоповича, Симона Тодорського, Стефана Яворського, Андрія Юшкевича та ін.; проаналізувала тематичний та мовний склад бібліотек тогочасного вищого духовництва. Про примірники з бібліотек Житомира у франкомовному і польськомовному фондах НБУВ йшлося у виступі наук. співробітника НБУВ **Т. А. Якубової**. Провідний бібліотекар НБУВ **С. М. Малюк** розповів присутнім про шляхи комплектування газетного відділу Всенародної бібліотеки України, нині – НБУВ (1918–1921 рр.).

Кілька неординарних доповідей було присвячено рідкісним аспектам дослідження стародруків. Так, зав. відділу НБУВ **Н. П. Бондар**, ознайомила присутніх з методикою філігранологічного дослідження для встановлення підроблених аркушів у складі краківських видань «Гербарій» М. Сенніка 1568 р. та М. Ужендова 1595 р. Асистент Української академії друкарства **Ю. С. Стемпіцька** зосередила увагу на особливостях декорування сегментів корінця української золотарської оправи.

Дослідженням інших видів видань були присвячені, зокрема, виступ (з електронною презентацією зображень) мол. наук. співробітника НБУВ **О. М. Донець** «Ідеологія в художніх образах: гендерні аспекти візуалізації жінки в українському радянському плакаті 1940–1970 рр. (на основі зібрання українського друкованого плаката ХХ ст. відділу образотворчих мистецтв НБУВ)». Старш. наук. співробітник НБУВ **Н. Г. Солонська** окреслила перспективи досліджень відділу зарубіжної україніки НБУВ.

Робота секції засвідчила актуальність книгознавчих досліджень бібліотечних фондів і необхідність оперативного введення одержаних результатів у сучасний інформаційний простір.

Галина Ковальчук,

д-р іст. наук, директор Інституту книгознавства НБУВ

Тетяна Мяскова,

канд. іст. наук, старш. наук. співробітник НБУВ

Бібліотека як суспільно-інформаційний центр наповнення соціальних комунікацій

Засідання секції «Бібліотека як суспільно-інформаційний центр наповнення соціальних комунікацій» відбулося 7 жовтня 2015 р. У її роботі взяли участь провідні фахівці Наукової бібліотеки Національного університету ДПС України, НТБ Київського національного університету технологій і дизайну, кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету, НТБ Національного авіаційного університету, ДНТБ України, ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, Національної бібліотеки України для дітей, НБУВ – загалом понад 40 осіб.

Відкриваючи засідання, заст. ген. директора НБУВ, д-р іст. наук **В. М. Горовий** наголосив на важливості процесу еволюції соціальних інформаційних комунікацій для формування національного інформаційного простору в умовах глобалізації, адже поряд з позитивами вона несе в собі і загрозу його тотальної уніфікації, спричиняє процеси, які негативно впливатимуть на його розвиток у майбутньому. Підкреслювалась також актуальність прогностично-аналітичних підходів до вивчення вертикальних і горизонтальних обмінів, вироблення науково обґрунтованих методик управління цими процесами.